

*Barn- och utbildningssektorn
Monica Lindgren, tf rektor Lärcentrum
Hilda Vidmark, tf barn- och utbildningschef
Tel: 0934 141 77
E-post: monica.lindgren@robertsfors.se*

Remissvar på SOU 2019:69 Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (dnr: U2020/00129/GV)

Inledning

Robertsfors kommun ser mycket positivt på slutbetänkandet från Valideringsdelegationen och anser att den ger en bra bild av hur validering i Sverige idag bedrivs på olika utbildningsnivåer och inom olika områden. Den ger också en bra bild av hur utvecklingen av validering i Sverige har framskridit. Slutbetänkandet ger också många intressanta och positiva förslag på vad som behövs för en fortsatt utveckling av validering.

Slutbetänkandet är också föredömligt lättläst och tydlig med en bra struktur. Den var intressant att läsa och vi som arbetat med validering inom vuxenutbildningen sedan i slutet av 1990-talet känner igen den utveckling som beskrivs och även de svårigheter och problem som vi upplevt i arbetet med att få till stånd en validering med hög kvalitet och legitimitet från kartläggningsfasen till bedömningsfasen till resultatet i form av betyg/intyg eller tillgodoräknande.

2.2 Valideringsdelegationens utgångspunkter

I det livslånga lärandet är validering ett instrument till nytta för individen, arbetsgivare och samhället i stort. Robertsfors kommun delar delegationens uppfattning om vikten av validering och betydelsen och nyttan med validering utifrån ett individ-, arbetsgivar- och samhällsperspektiv.

2.3.1 Människor lär sig i olika sammanhang

Det är fortsatt mycket viktigt att arbetet med synen på hur kunskaper förvärvas och kunnande utvecklas och mer forskning inom området är angeläget.

3.2.5 Ekonomiska förutsättningar att studera i vuxen ålder

Att finansiera studier i vuxen ålder är en mycket viktig fråga och avgörande för om individen kan studera över huvud taget. Förslaget om "Utbildningstid" (SOU 2018:24) är ett intressant förslag som kan bidra till att personer i arbete kan få kompetenspåfyllning och bidra till en ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

*Barn- och utbildningssektorn
Monica Lindgren, tf rektor Lärcentrum
Hilda Vidmark, tf barn- och utbildningschef
Tel: 0934 141 77
E-post: monica.lindgren@robertsfors.se*

3.3.3 Underlättar etablering och matchning för utrikes födda

En låg språknivå i svenska anges ofta som ett bekymmer av arbetsgivaren gällande arbetskraft som nyligen invandrat till Sverige från utomeuropeiska länder. Ibland upplever vi inom vuxenutbildningen att de "snabba insatserna" oftast leder till ganska kortsiktiga resultat. För att individerna ska få långsiktiga anställningar behöver tid och resurser läggas på att ge individerna en bra grund i svenska språket. Validering bör genomföras när en viss språknivå har uppnåtts och det gäller för de flesta yrken. Saknas tillräckligt god grundkunskap i språket för att kunna förstå instruktioner, kommunicera med andra på arbetsplatser eller delta socialt på en arbetsplats så blir det svårt att få en anställning.

Robertsfors kommun instämmer i behovet av att arbeta med attityder om värdet av kunskaper förvärvade i andra länder.

6.3.1 Inledande kartläggning och studie- och yrkesvägledning

Studie- och yrkesvägledaren som oftast träffar individen först kan hjälpa personer att identifiera och beskriva sina kunskaper och kompetenser, men det behövs bättre digitala kartlägningsverktyg för att kvalitetssäkra kartläggningen och åstadkomma nationell likvärdighet. Även självskattningsverktyg inom olika yrken/yrkesområden bör utvecklas. Det är avgörande att rätt frågor ställs och en studie- och yrkesvägledare kan inte alla yrken och kan då få svårt att ställa rätt frågor.

Ökade krav på kommunernas vägledning med krav på inledande kartläggning och rätt till validering kräver dels att ekonomiska medel tillförs, dels att en regionalsamverkansstruktur säkerställs för att göra det möjligt för alla kommuner att leva upp till kraven. Små kommuner utan egen gymnasieskola kommer att vara beroende av väl fungerande regional samverkan för att kunna leva upp till skärpta krav på validering inom kommunal vuxenutbildning. Det behöver vara mycket tydligt vilka extra medel som tillförs kommunerna för att säkerställa att medlen går till vuxenutbildningen.

6.5.1 och 6.5.2 En ny definition av validering/Definitionen ska finnas kvar i skollagen

Viktigt att definitionen finns kvar i skollagen. Relevant med den nya formuleringen med kunnande istället för kunskaper och kompetens.

6.5.3 En ny förordning med generella bestämmelser om validering

Bra att en förordning för validering införs för att skapa tydlighet, en samsyn i landet om vad validering är och hur den ska genomföras. Detta är viktigt också för att öka kunskapen om validering.

*Barn- och utbildningssektorn
Monica Lindgren, tf rektor Lärcentrum
Hilda Vidmark, tf barn- och utbildningschef
Tel: 0934 141 77
E-post: monica.lindgren@robertsfors.se*

Då kommunerna kommer att ha en skyldighet att erbjuda och genomföra validering bör det tydliggöras att man vid den fördjupade kartläggningen kan komma fram till att en bedömning inte ska genomföras om ett väldigt litet kunnande har synliggjorts i kartläggningsfasen, så man inte går vidare med oftast väldigt kostsamma bedömningar med yrkeslärare, maskiner eller verktyg. Det kan annars uppstå stora kostnader för kommuner utan att det genererar något resultat.

Det är nödvändigt att begrepp definieras tydligt i förordningen.

Ett tydliggörande av valideringsprocessen är relevant, även om den inte är några direkta nyheter i den. Det är samma steg i processen som tidigare, vilket också är rimligt.

Ett behörigt organ som ska intyga att kunskaperna är bedömda och betygssatta på ett rättssäkert och likvärdigt sätt är oerhört viktigt för att validering ska få legitimitet och kunna vara ett användbart instrument som är accepterat av olika verksamheter, arbetslivet och samhället i stort. Validering får inte uppfattas som godtyckligt och bedömningar måste vara kongruenta. Därför är på förhand uppställda kompetensstandarder mycket viktigt. För att garantera ett medborgarperspektiv i valideringsarbetet bör ansvaret ligga på relevant myndighetsnivå beroende på utbildningsform. För studier på universitet och högskola bör det vara Universitetskanslersämbetet, för yrkeshögskolan Myndigheten för yrkeshögskola och för kommunal vuxenutbildning Skolverket.

Huvudmän och anordnare för utbildningar inom kommunal vuxenutbildning behöver ge yrkeslärare inom vuxenutbildning goda förutsättningar för att genomföra kvalitativa bedömningar. Kompetensutveckling för yrkeslärare inom validering kommer att vara nödvändigt och ett uppdrag bör ges till Skolverket att genomföra utbildningar för yrkeslärare, studie- och yrkesvägledare och rektorer i kommunal vuxenutbildning över hela landet om validering

6.5.4 Begreppet validering ska införas även i högskolan och yrkeshögskolan

Robertsfors kommun ser positivt på att universitetskansler ämbetet i samverkan med Universitets- och högskolerådet får uppdraget att ta fram rekommendationer för hur lärosätena ska arbeta med validering. Förhoppningsvis leder det till att en person kan få ett besked om vad som kan valideras innan hen påbörjar sin utbildning, så att personen kan ta ställning till hur lång hans utbildningstid kan bli, då valet kanske blir ett annat om utbildningstiden inte förkortas nämnvärt. Så har det inte fungerat hittills.

*Barn- och utbildningssektorn
Monica Lindgren, tf rektor Lärcentrum
Hilda Vidmark, tf barn- och utbildningschef
Tel: 0934 141 77
E-post: monica.lindgren@robertsfors.se*

6.5.5 Specifika riktlinjer för validering behövs för respektive område

Etiska principer för validering känns mycket relevant och viktigt. De bidrar till att både personal som ska genomföra valideringen och individen som ska genomföra en validering får en gemensam plattform/grund att stå på då beslut om genomförande ska tas och själva valideringsprocessen ska genomföras.

7.5.1 En övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande

En tvärgående nationell funktion och tydliga mandat för regionerna- och samordning över olika politikområden är mycket viktigt för att få till stånd en gemensam strategi för validering i hela landet.

Då utbildning och därmed också validering rör sig inom olika politikerområden, utbildnings-, arbetsmarknads- och näringspolitik så är det välkommet med en samordning för att samhället ska få rätt kompetens för arbetslivet och att utbildningen utbildar till rätt volymer och där arbetskraftsbehovet finns. Bra att regioner får ett övergripande ansvar som sen kan ha dialogen med andra regioner och sedan bygga ihop en struktur för validering som kan leda till att validering kan tillgängliggöras och genomföras på ett enkelt sätt för individen, utan att tvingas resa till andra delar av landet för att genomföra kartläggningar och bedömningar. Det skapar svårigheter för vuxna som inte har så lätt att flytta och med ansvar för familj och barn.

7.5.2 Ett råd ska fortsätta följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete

Robertsfors kommun bedömer att ett råd kan ge den politiska tyngd som valideringsfrågan behöver i landet. Det kan leda till att det blir en samsyn mellan olika aktörer. Efter uppdelningen av valideringsuppdraget mellan Myndigheten för Yrkeshögskolan och Skolverket samt att arbetsförmedlingens har byggt upp sin egen struktur så har valideringsfrågan blivit mer och mer splittrad. Det är mycket viktigt att man får alla inblandade parter att dra åt samma håll och hitta samverkansformer som kan leda till synergieffekter och minska kostnader för samhället.

7.5.4 Regioner ska kunna ansöka om medel för att etablera regionala strukturer för validering

Det är positivt att regioner kan ansöka om medel för etablera regionala strukturer för validering. I Västerbottens län har vi mycket goda erfarenheter av att alla 15 kommuner arbetar med gemensamma frågor inom vuxenutbildning, gemensamma stadsbidragsansökningar mm.

*Barn- och utbildningssektorn
Monica Lindgren, tf rektor Lärcentrum
Hilda Vidmark, tf barn- och utbildningschef
Tel: 0934 141 77
E-post: monica.lindgren@robertsfors.se*

Under perioden 2006-2007 bedrev Kommunförbundet i Västerbotten ett regionalt utvecklingsprojekt med medel från ESF med syftet att utveckla en regional struktur för validering i länet projektet fick namnet "Nätverksuppbyggnad för validering i Västerbottens län". I samband med detta fick arbetsförmedlingen uppdrag att ta fram en egen struktur för validering inom sin verksamhet och kommunernas arbete och engagemang avstannade. Vi bedömer att med det goda samarbetet som finns i länet inom vuxenutbildningen för närvarande skulle vi kunna utveckla fungerande strukturer för validering med nya projektmedel.

Projektmedel kan dock inte ersätta långsiktig finansiering av ett system för validering, och det är viktigt att fokus nu läggs på att bygga upp strukturer som gör att valideringsprocessen faktiskt fungerar för individen. Ytterligare modellutveckling bedöms inte vara nödvändig.

8.1.5 Ekonomiska incitament saknas inom delar av utbildningssystemet

Finansieringen är en central fråga för valideringen då det oftast är kostsamt att genomföra dessa, särskilt inom tekniska områden med maskiner och verktyg. Det har till viss del kunnat genomföras en del bedömningar på arbetsplatser, men maskiner är dyra och oftast upptagna av de som ska producera i företaget. Ingen vill heller riskera att dyra maskiner blir förstörda. Dessutom finns det inte personella resurser som kan handleda den som ska valideras på företaget.

Vi anser att validering inte får kosta för mycket för kommunerna då denna fråga har varit den absolut svåraste att lösa för kommuner inom kommunal vuxenutbildning. Ska man validera inom yrken där man t ex behöver bygga, köra tunga fordon, installera el mm så behövs ju utrustade utbildningslokaler för detta ändamål och det är dyrt att ha sådant stående om det inte är så stor omfattning av validering som ska genomföras. Enklarest vore det att en utbildningsanordnare får lite mer betalt per poäng för en validering än för att genomföra en hel kurs. Det skulle vara ett incitament för att fler valideringar inom yrkesutbildningar skulle genomföras.

8.2 Individens finansiering under en validering

Om utbildningstiden förkortas så kan det bli intressant för en individ att genomföra en validering men om det innebär att det blir "luckor" där det inte går att fortsätta med nya kurser så är det oftast inte något bra alternativ för en person.

*Barn- och utbildningssektorn
Monica Lindgren, tf rektor Lärcentrum
Hilda Vidmark, tf barn- och utbildningschef
Tel: 0934 141 77
E-post: monica.lindgren@robertsfors.se*

Förslaget om "utvecklingstid" känns intressant för de som är i jobb och kan leda till att fler personer tar tillfället i akt att kompetensutveckla sig.

9.3.2 Statistik över omfattningen av validering inom komvux och högskolan bör förbättras

Det vore positivt att hela volymen av validering som genomförs inom kommunal följs upp vuxenutbildning och inte enbart hela kurser som är validerade. Detta kräver ytterligare administration och det skulle underlätta om man utvecklade ett program för detta där man löpande kan lägga in uppgifter. Då en stor del av vuxenutbildningen idag är upphandlad av externa utbildningsanordnare så krävs det dessutom att denna information lätt kan överföras till kommunen som ska redovisa uppgifterna till Skolverket och SCB. Ställs ökade krav på administration för kommunerna bör antingen ett effektivt nationellt digitalt verktyg för löpande rapportering tillhandahållas eller statliga medel tillföras kommunernas vuxenutbildning.

11.3.1 Skyldighet att erbjuda inledande kartläggning av kunskap och kompetens

Att genomföra inledande kartläggning av kunskaper och kompetenser är mer eller mindre självklart då individer kommer till kommunal vuxenutbildning. De vuxna har varierande erfarenheter av utbildning och yrkesliv och det utgör grundstommen i det fortsatta vägledningssamtalet.

11.3.2 Skyldighet att erbjuda elever inom komvux och särvox validering

Då valideringsbegreppet var nytt i Sverige fördes en diskussion inom komvux i Västerbotten om att alla individer som ville validera skulle få genomgå en validering. Slutsatsen då var att individens mål skulle vara avgörande för om validering skulle genomföras eller inte. Det måste finnas ett tydligt syfte med en validering. Det är oftast både kostsamt och tidskrävande så skyldighet att erbjuda validering måste hänga ihop med individens mål.

11.3.3 Efter en validering ska rektor utfärda ett intyg som beskriver elevens kunskaper

Robertsfors kommun bedömer att det är till fördel för individen att betyg E kan utfärdas av rektor utan prövning. Det är också positivt för individen att intyg eller betyg från

Tjänsteskrivelse
Datum: 2020-05-27

Dnr: 9020/339.109

*Barn- och utbildningssektorn
Monica Lindgren, tf rektor Lärcentrum
Hilda Vidmark, tf barn- och utbildningschef
Tel: 0934 141 77
E-post: monica.lindgren@robertsfors.se*

folkhögskola och studier på gymnasienivå i annat land ska kunna valideras till ett betyg E utan att prövning måste genomföras.